

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno din 12.—, v inozemstvu mesečno din 20.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. pošt. predal 22, telef. 2326. Čekovni račun št. 14.335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda din 0.50

Štev. 35 • Maribor, sobota, 29. marca 1941 • Leto XVI

J. P.:

Novi dobi naproti

Po dnevih neizvesnosti in mučnih doživljanjih, smo doživeli nenaden prevrat, ki je bil prijeto presenečenje za vse državljane, razen nekaj interesiranih. Nj. Vel. Kralj Peter II. je postal polnoleten in zasedel kraljevski prestol ter takoj na to poveril mandat generalu Dušanu Simoviću, da sestavi novo vlado, vlado narodne koncentracije ali vlado ljudstva.

Mandatarju se je takoj posrečila sestava nove vlade, v kateri so zastopane vse meščanske stranke izpred 6. januarja 1929., t. j. radikalna, demokratska, zemljoradniška, hrvaška seljačka, samostojna demokratska, SLS, JNS in muslimanska, docela pa je izpadla JRZ.

V novi vladi so zastopani najvidnejši predstavniki teh strank, ki so v pretekli

Kako je te dogodke sprejela jugoslovanska javnost, so najzgovornejše pokazale ogromne ljudske manifestacije po vsej državi, pri katerih je narod dal duška ogorčenju nad dosedanjimi režimi in zahtevala novo dobo in nova pota v naši notranji in zunanji politiki, ki naj bo politika svobode, demokracije ter socialne pravičnosti.

Ker smo mi socialisti vsa ta leta vedno, kadar nam je bila prilika dana, zagovarjali in se borili za ta načela in zlasti v zadnjem času propagirali koncentracijo vseh demokratsko orientiranih meščanskih strank, se tega nenadnega preobrata iskreno veselimo in ga v celoti sprejemo. Program nove vlade sicer še ne poznamo do podrobnosti, mislimo pa, da bo kakor Budisavljević, Milan Grol, Miša Trifunović, Gavrilović in Slobodan Jovanović in drugi jamčijo, da se ne bodo izneverili njihovemu dosedanjemu stališču in da bodo uveljavili politiko svobode, demokracije in socialne pravičnosti.

Mi socialisti se tega preobrata veselimo in pričakujemo, da se bodo tudi delavskemu razredu in našemu gibanju posebej popravile krivice, ki so jih doživeli v pretekli dobi. Obnovev svobodnega strokovnega in političnega gibanja je nujno potrebna. Vrnitev delavskih ustanov delavcem je naša zahteva.

V tem pričakovanju pozdravljamo novo koncentracijsko vlado kot vlado novega režima in lepše bodočnosti.

Princ Pavel odšel v Grčijo

Iz Beograda javlja AA: Princ Pavel je izrazil željo, da želi zapustiti Jugoslavijo in odpotovati v inozemstvo. Tej njegovi želji je bilo ugodeno in je princ Pavel dne 26. t. m. zvečer ob 23. uri odpotoval s svojo družino iz Beograda v Atene.

»Moj sin ne sme misliti na to, da bi maščeval mojo smrt; od nje se mora učiti... Vse njegovo prizadevanje mora iti za tem, da vlada v miru. Če bi pa hotel iz samega posnemanja in brez vsiljene potrebe zopet pričeti moje vojskovanje, bi bil le opica... Moj sin mora biti moč novih idej, katerim sem jaz pripravljval triumf: »Evropa se mora povezati v nerazdružljivo federacijo. Evropa gre naproti neizogibnim spremembam; te skušati zadržati, bi pomenilo svojo silo razdrobiti v nekoristnem boju, nje pospeševati, je upanje in želja vseh... Naj kralji razumejo: V Evropi ni ničesar, kar bi moglo vzdrževati sovraštvo med narodi.«

Napoleon Bonaparte, v svojem političnem testamentu.

Srbi, Hrvati in Slovenci!

V TEH ZA NAŠE LJUDSTVO TEŽKIH TRENUTKIH SEM SE ODLOČIL, DA PREVZAMEM KRALJEVSKO OBLAST V SVOJE ROKE.

KRALJEVSKI NAMESTNIKI SO DOBRO RAZUMELI MOJE POBUDE IN SO TAKOJ IZ LASTNEGA NAGIBA ODPSTOPILI.

VOJSKA IN MORNARICA PA STA SE MI TAKOJ STAVILI NA RAZPOLAGO IN IZPOLNJUJETA MOJA POVELJA.

VSE SRBE, HRVATE IN SLOVENCE KLIČEM, DA SE ZBERO OKROG PRESTOLA, KER JE TO V SEDANJIH RESNIH TRENUTKIH NAJBOLJŠE JAMSTVO, DA SE OHRANITA RED NA ZNOTRAJ IN MIR NA ZUNAJ.

NAROČILO ZA SESTAVO NOVE VLADE SEM DAL ARMADNEMU GENERALU DUŠANU S. SIMOVIČU, Z VERO V BOGA IN V BODOČNOST JUGOSLAVIJE KLIČEM DRŽAVLJANE IN VSA OBLASTVA V DRŽAVI, DA IZPOLNJUJEJO SVOJO DOLŽNOST DO KRALJA IN DOMOVINE.

PETER II.

Ob nastopu vladanja kralja Petra II.

Sredi evropske vojne in svetovnih zmed, je doživela Jugoslavija svoj veliki zgodovinski dan. Kralj Peter II. je stopil na prestol in prevzel vladarske dolžnosti.

Prvi čin mladega kralja je bil, da je poklical na krmilo režim narodne koncentracije, vlado vseh meščanskih političnih strank.

Zato je vsa javnost z največjim zadovoljstvom in prisrčnostjo sprejela njegov manifest in njegov prvi vladarski čin.

Gotovo se ni moglo najti psihološko bolj primerne trenutka za prevzem vladarske oblasti po mladem kralju kot je sedanj, ko je vsa država pričakovala pametne, odločne in pravične besede, v duhu svobode, demokracije in socialne enakopravnosti.

Vlada narodne koncentracije

Po objavi kraljevega proglasa, je bila 27. marca sestavljena nova vlada, ki ima značaj narodne koncentracije in v kateri so:

predsednik vlade general Dušan Simović (izven strank),
prvi podpredsednik dr. Vladko Maček (HSS),
drugi podpredsednik prof. Slobodan Jovanović (Srbski klub),
zunanj minister dr. Momčilo Ninčić (radikal),
minister vojske in mornarice ter minister za telesno vzgojo armadni general Bogoljub Ilić (izven strank),
gradbeni minister dr. Franc Kulovec (Slovenska ljudska stranka),
notranji minister dr. Srdjan Budisavljević (samostojni demokrat),
finančni minister dr. Juraj Šutej (HSS),
minister za trgovino in industrijo dr.

Ivan Andres (HSS),
minister za pravosodje dr. Boža Marković (demokrat),
prosvetni minister Miša Trifunović (radikal),
minister za gozdove in rudnike dr. Džafer Kulenović (musliman),
kmetijski minister dr. Branko Čubrić (zemljoradnik),
prom. minister Bogoljub Jevtić (JNS),
minister za soc. politiko in ljudsko zdravje Milan Grol (demokrat),
minister za pošto, telegraf in telefon dr. Josip Torbar (HSS),
minister za prehrano Sava Kosanović (samostojni demokrat),
ministri brez listnice: dr. Miha Krek (SLS), Bariša Smoljan (HSS), Marko Daković (črnogorski federalist), Jovo Banjanin (JNS), dr. Milan Gavrilović (zemljoradnik).

Velike manifestacije po vsej državi

so se vršile dne 27. t. m., ko se je zvedelo za velike spremembe, ki so nastale v naši državi. Največji obseg so zavzele manifestacije v Beogradu, kjer se je najprvo zvedelo za prevzem vladarskih poslov po mladem kralju Petru II. in prihodu na krmilo vlade narodne koncentracije. Stotisoči so se zgrinjali po mestnih ulicah in dajali duška svojemu razpoloženju. Zlasti je bila burno pozdravljena naša vojska, kjerkoli se je pojavila.

Velike manifestacije so se vršile po vseh krajih tudi v Sloveniji, predvsem v Ljubljani in Mariboru, Celju in Ptuju.

V Mariboru je privrelo zvečer na ulice tolike ljudi, kot jih še zlepa ni bilo na ulicah. Izpred »Sokolskega doma« se je formirala po-

vorka, ki je krenila po mariborskih ulicah z dvema godbama, »Glasbenega društva železniških delavcev« in »Drave«. Nobena še tako skrbno pripravljena manifestacija bi ne bila mogla zajeti takega obsega. Tisoči in tisoči so bili v sprevedu, ki so dajali duška svojemu razpoloženju, s klicanjem kralju, Jugoslaviji in svobodi.

Razglas banske uprave

Kr. banska uprava razglašala: Prebivalstvo je z večerajšnjim manifestiranjem dostojno pokazalo svojo vdanost Nj. Vel. kralju Petru II. ter svojo zvestobo do države Jugoslavije. Splošne

Za red v državi in mir na zunaj

Izjava ministrskega predsednika armadnega generala S. Simovića.

Dne 26. marca se je vršila seja vlade. Na seji je bila odobrena izjava predsednika vlade armadnega generala S. Simovića, ki pravi:

»Da se v sedanjem težkem položaju, spričo javnega vznemirjenja, ohrani red na znotraj in mir na zunaj, je prevzel Nj. Vel. Kralj Peter II. vladarske posle. Ker sedaj za vznemirjenje ni več vzroka, pozivamo državljane, da se vrnejo na delo in pomagajo s svojim discipliniranim zadržanjem, da se ohrani red na znotraj ter mir na zunaj. Naša želja, da živimo v miru in prijateljstvu z vsemi našimi sosedi. Zato naj nihče ne napravi nobenega takega dejanja, ki bi lahko imelo kakšne posledice in dalo komu vzrok za kakršnekoli pritožbe. Naj se nihče ne pusti vplivati od karšnihkoli neodgovornih elementov. Edina želja vlade je, da narod vzdrži red in da se ponša tako dostojanstveno kot to zahtevajo prilike in časi.«

Socialistično delavstvo je in bo ostalo disciplinirano, ker že od nekdanj pozna samo organizirane nastope, čijih namen in cilj sta jasno obeležena.

koristi pa zahtevajo, da se vsi takoj spet vrnemo na redno delo in da gre življenje po svoji navadni poti. Zato je vsako nadaljnje zbiranje in manifestiranje po ulicah in trgih prepovedano.

Gostilne, kavarne in druge slične obratovalnice smejo ostati odprte še nadalje do običajne policijske ure, razen v Mariboru, za katerega se hkrati izdaja poseben razglas.

(Iz pisarne kr. banske uprave) Ljubljana, 28. marca 1941.

Kr. banska uprava razglašala: V Mariboru so po večerajšnjih manifestacijah, ki so sicer potekle dostojanstveno in v redu, nekateri neodgovorni ljudje izvršili dva napada na tujo imovino. Aretiranih je bilo doslej 5 oseb. V teku je najstrožja preiskava ter bodo storilci prejeli zaslužen kaznen.

Kljub splošni prepovedi nadaljnega zbiranja in manifestiranja, ki se izdaja v posebnem razglasu za vso banovino, velja v Mariboru tudi še to, da morajo biti vsi gostilniški, kavarniški in podobni obrati do nadaljnjega zaprti že ob 20. uri.

(Iz pisarne kr. banske uprave) Ljubljana, 28. marca 1941.

Turčija obrambno področje SSSR

Ozadje sovjetsko-turške nenapadne izjave.

Poluradno glasilo turške vlade »Ullus« je objavilo članek v zvezi s sovjetsko-turško izjavo o nevtralnem zadržanju obeh držav ene proti drugi, v slučaju, ako bi bila ena izmed njiju napadena ali kakorkoli zapletena v vojno. List piše: »Nova Evropa, ki jo ustvarjajo države osišča, potrebuje ukrajinski del sovjetske države, torej žitnico Sovjetske Rusije. Če pa hoče novi evropski red razpolagati z Ukrajino in morda tudi še s petrolejskimi zakladi Kavkaza, morata veseliti osišča najprej pregnati Anglijo s Sredozemskega morja ter tako prepričati, da ne bi prišlo do sodelovanja med Anglijo in Sovjeti, kar bi imelo

za posledico, da bi na evropskem vzhodu nastala nova fronta. Veseliti osišča se zaenkrat zadovoljujeta s tem, da Sovjetsko zvezo lepo obkoljmeta, pri tem pa dobivata od nje razne gospodarske ugodnosti. Prihod nemških čet na Balkan je treba vrednotiti ne samo z zrelišča vojne proti angleškemu vplivu na Sredozemlju, marveč predvsem z zrelišča zavarovanja desnega boka za primer napada na Sovjetsko zvezo.« — »Turčija je obrambni prostor SSSR«, piše list »Vatan«, »in turško-ruska nenapadna izjava izpričuje to resnico, ki jo je sedaj priznala tudi Sovjetska zveza.«

Napadi Nemcev na morju

Nemško vojno poročilo

Dne 25. t. m. so nemške pomorske sile okrog Anglije potopile več angleških ladij s skupno 5000 tonami, več ladij s skupno 15.000 tonami pa poškodovale. V južni Angliji je neko naše letalo bombardiralo z uspehom plinarno nekega mesta. Sestrelili smo dvoje letal. — Sovražnika ni bilo ne nad nemškim, niti nad zasedenim ozemljem. — Na Atlantskem oceanu pa je bilo potopljenih več angleških ladij s skupno 31.500 tonami in poškodovana ena ladja s 6000 tonami.

Dne 26. marca je uspelo na morjih okrog Anglije z bombami hudo poškodovati 10 ladij z okrog 44.000 tonami. Pri otoku Kreti sta bili zadeti dve večji angleški prevoznici. — V Angliji so bile napadene tri moderne tovarne in z uspehom bombardiran montažni oddelek neke tovarne letal. Na dveh leta-

liščih smo bombardirali letala na tleh. Ob južni obali je nastala v neki tovarni velika eksplozija. 2 angleški letali sta bili sestreljeni, eno zelo poškodovano nemško letalo se je vrnilo, 2 letali pa pogrešamo.

Atlantik: Naša podmornica je potopila 12.000 ton sovražnega brodogoja.

Angleško vojno poročilo

Noč na 26. marca je bila že peta mirna noč nad Anglijo, ker ni bilo sovražnih letal. Nad ustjem Temze je bil dne 25. t. m. čez dan sestreljeno eno nemško letalo. — Ob norveški obali je angleška podmornica »Surgeon« potopila 8000 tonski nemški petrolejski parnik. Dne 25. in 26. marca so naša letala napadla nemške ladje ob holandski obali. S torpedom je bila potopljena ena 6000 tonska ladja. 1 angleško letalo se ni vrnilo.

Noč na 27. marec je bila šešta zaporedna mirna noč nad Anglijo.

V Albaniji nič posebnega

Italijansko vojno poročilo

Dne 25. t. m. je bilo streljanje topništva. Naša letala so bombardirala sovražnika na desnem bregu reke Devoli.

Grško vojno poročilo

Dne 25. t. m. so bili topniški dvoboji in delovanje izvidnic. Sovražnik je bom-

bardiral par mest na zapadnem Peloponezu.

Dne 26. t. m. je bilo streljanje topništva. Na letališču pri Paramitiji smo uničili več sovražnih letal. Bombardirano je bilo tudi grško pomorsko oporišče Preveza.

Japonski zunanji minister Macuoka v Berlinu

Japonski zunanji minister Macuoka je dne 26. t. m. došel v Berlin, kjer so ga s slovesno sprejeli. Na cesti je stal gost spalir občinstva. Prve razgovore je imel Macuoka z Ribbentropom, nato pa s Hitlerjem.

Za 3 odstotke je porasla draginja v februarju

ugotavlja študijski oddelek pri Narodni banki in sicer v trgovini na debelo —

Razlika proti februarju l. 1939 je: 149 odst. povišanja pri rastlinskih proizvodih, 115 odst. pri živalskih proizvodih, 58 odst. pri mineralnih proizvodih in 85 odst. pri industrijskih proizvodih.

Nemci zapuščajo Zedinjene države

CBS poroča iz Newyorka, da so v Zedinjenih državah živeči rajhovski državljani dobili od nemških konzulov poziv, da zapuste Zedinjene države. Precej nemških državljanov se je že vkrčalo na ladje, ki so odplule proti Japonski.

Dama in po svetu

Tudi zdravljenje v bolnišnicah se je silno podražilo. Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen je podpisal odlok o zvišanju pristojbin za zdravljenje v banovinskih bolnišnicah in ambulancah. Pristojbine bodo znašale za III. oskrbni razred din 40 (poprej din 25) dnevno, za II. razred din 80 (poprej din 60) in za I. razred din 120 (poprej din 90). V banovinskem zavodu za raziskovanje in zdravljenje novotvorb pa za III. razred din 50 dnevno, za II. razred din 100. Pristojbine za obsevanje z rentgenom in radiom se bodo zaračunale posebej. Poleg tega se bo pobiral še poseben prispevek za izpopolnitev banovinskih bolnišnic in sicer 10, 15 in 20 odst. od dnevnih oskrbe.

Trije brezmesni dnevi se nam obetajo in sicer ob sredah, četrtkih in petkih. V 1939: 4500 stotov hmelja bo zopet kupila SSSR v Zalcu in sicer za ceno din 23 do 25 za stot.

Za 20,5 milijona dinarjev aktivno trgovinsko bilanco smo imeli v januarju letos, ko smo izvozili blaga v vrednosti 533,4 milijone dinarjev, uvozili pa v vrednosti 512,9 milijonov dinarjev.

443,5 milijonov dinarjev znaša proračun mestne občine beogradske. Na vsakega prebivalca v Beogradu odpade letno din 986 davka.

146.928 tovornih vagonov je bilo natovorenih na naših železnicah v januarju, dočim lani samo nekaj nad 110.000. Ali... število

Kidor v Italiji zapusti delovno mesto, se kaznuje z robijo od 2 do 10 let. Sodni mu vojno sodišče. Ta uredba je bila objavljena te dni.

Angleški kralj je čestital grškemu kralju ob priliki 120. obletnice grške osvoboditve. 8 milijonov ton petroleja je porabila Nemčija letno v mirni dobi. Odkar ima zasebene romunske petrolejske vrtele ima na razpolago 6 milijonov ton petroleja letno, neštvešči njeno lastno proizvodnjo.

Iz Litve, Letonske in Estonske se je izselilo v Nemčijo skupno 67.805 Nemcev, iz Klajpede, ki je bila poprej litavsko, sedaj pa je nemško ozemlje in iz Suvalkija, pa se je preselilo v SSSR 21.343 Rusov.

Anglija prepusti Zedinjenim državam oporišča za dobo 99 let. Pogodba o prepustitvi oporišč na angleški posesti v ameriških vodah Zedinjenim državam je bila v Washingtonu podpisana in zakup oporišč dogovorjen za dobo 99 let.

Japonci so imeli pri napadu v pokrajini Kiangsi 20.000 mož mrtvih in ranjenih. Reuter.

Četrta milijona ljudi se je na Hrvaškem naučilo čitati in pisati po zaslugi »Seljačke Sloge«. Ta uspeh je gotovo pozitivno kulturno delo.

Proračun zveze hrvaških mest znaša 100.000 din. članarina pa je bila na običnem zboru določena na 1000 din za vsako mesto.

Ladijski obalni promet v Dalmaciji je omejen, pa ne vsled tega, ker bi mine ogrožale plovbo, ampak ker ni premoga. Premog za ladje je prihajal večinoma iz premogovnika v Mostarju, tega pa je zalila voda.

Bivši borec s solunske fronte, angleški minister za Indijo lord Amerly je dne 26. t. m. imel daljši govor po radiu v srbohrvaščini.

Žena, ki je hotela imeti več mož. To se sicer čudno sliši, ker navadno si laste to pravico samo moške, toda to pot je bila Ljubica, hči premožnega in uglednega meščana iz Požarveca, ki se ni mogla zadovoljiti z enim sa-

mim možem, ampak jih je hotela imeti več. Prvič se je poročila l. 1931 in potem še trikrat, končno pa je živela v skupnem gospodinjstvu s trgovcem Lazarevičem. To pa je postalo zanjo usodno. Lazarevič jo je namreč preteklo nedeljo zabolil z nožem, ko mu je povedala, da ga več ne mara.

Obed pri kralju Borisu. Bolgarski kralj Boris III. je v nedeljo na svojem gradu na deželi povabil na obed nemškega generala Lista in več častnikov njegovega spremstva. Poleg kraljice je bil na obedu tudi ministrski predsednik Filov in general Daskalov in drugi.

Amnestija zaradi pomladanskih del je baje izdala romunska vlada za vse kmete in poljedelske delavce, ki so bili obsojeni na manjše zaporne kazni. Tudi še nedokončano kazensko postopanje proti njim bo ustavljeno, da bodo mogli izrabiti vse sile za pomladanska dela na polju.

Smrtna sodba. DNB. Izjemno sodišče v Dresdenu je obsodilo na smrt Ludovika Cyraneka, rojenega v Hertenu, ker je izdal brošure društva »Raziskovalcev sv. pisma« in s tem škodoval obrambni sili naroda, bil udeležen pri oboroženem sovražnem združenju in kljub prepovedi član mednarodnega združenja raziskovalcev sv. pisma. Zaradi istega zločina so bili obsojeni F. Byanovsky iz Berlina na 12 let ječe, Franc Masors iz Magdeburga na 6 let ječe, Karel Konstanty iz Bendorfa na 7 let, Marija Voll iz Dunaja na 4 leta, Marieta Franke iz Mainza na 3 leta.

Obsojeni so bili že poprej člani mednarodne družbe raziskovalcev sv. pisma, predno je bila v Nemčiji prepovedana, sedaj pa so, dasi je organizacija že davno razpuščena, poskusili ustanoviti novo organizacijo te družbe. Delovali so v raznih nemških mestih, izdajali in razširjali svoje brošure. To združenje je hotelo sabotirati tudi ukrepe rajhovske zveze protiletalske obrambe. S tem so spravljali v največjo nevarnost nemški narod. Smrtna obsodba Cyraneka odgovarja popolnoma čutu naroda, ki mora biti obvarovan pred takšnimi zločinskimi početji.

Ustreljen zločinec. DNB. Šef nemške policije javlja, da je bil dne 15. marca ustreljen nasilni zločinec Artur Schroeder, ker se je upiral.

Premelo piva v Franciji. Švicarski listi poročajo, da je v Franciji dva dni v tednu prepovedana prodaja piva. — Primanjkuje namreč ječmena za izdelavo piva.

Usmrten zločinec. DNB. V Kasselu je bil usmrčen 34 letni Repp iz Hanaua, katerega je izjemno sodišče obsodilo na smrt kot škodljivca naroda, ker je kot poklicni zločinec na cesti posilil žensko, katera se zaradi telesne napake ni mogla braniti in je pri tem izrabil priložnost zatemitve.

Slovaško in rusinsko v madžarskem radiu. Slovaške oddaje budimpeštanskega in košičkega radia se vrše dnevno ob 5. uri popoldne s poročili. Razen tega oddajajo slovaško tudi po polnoči med 1. in 2. uro zjutraj. Dvakrat tedensko oddaja radio v Košicah in slovaščini tudi predavanja iz poljedelstva. Pripravljajo pa razširitev radiopostaje v Košicah in s tem slovaške oddaje. Poleg slovaščine daje budimpeštansko radio poročila tudi v rusinščini za prebivalce iz priklopljene Podkarpatske Rusije.

V Zedinjenih državah bodo združili ministrstva za vojsko, mornarico in letalstvo v eno, s štirimi oddelki.

Težka železniška nesreča se je pripetila v bližini Osahe na Japonskem. Na nekem ovinku sta trčila dva vlaka. Precej je mrtvih in 140 ranjenih.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato povsem navedeno takoj!

A. M. de Jong:

Čuden čerkovnik

OTROSKA LETA MEREYNTJEJA GEYSENA

Njegov prijatelj se je začel smejeti in je zmajeval z glavo. »Toda eno ti rečem: ako bi bil vedno tako natanko spraševal kot ti, bi danes sedel za umazano mizo na trinožniku in krpal čevlje.«

»Kakor da bi bilo to tako hudo!« je vzkliknil Mereyntje. »Pred kratkim sem čital o Janu Barendseju; tudi on je krpal čevlje, pa je bil vendar tudi junak!«

Flirefleter se je ugriznil v ustnice, da se ni zasmejal, razpel je jadro in pritrldil:

»Hm, zopet si me enkrat ugnal v kozji rog! ... no, zaradi mene, počenaj kakor pač misliš ... toda sedaj vzemi kavelj v roke in odrini čoln od brega.«

Mereyntje je napravil, kakor mu je naročil Flirefleter. Ta pa je potegnil jadro prečnico še nekoliko višje, pritrldil žrd, se vsedel na klop pri krmilu in potegnil za vrv pri jadrju. Nato je zajel veter v jadro in takoj se je mali čoln nagnil postrani ter začel drseti po najarjeni vodni gladini. Razveseljen je zrl mali deček v svojega prijatelja, ki je sedel pri krmilu njemu nasproti in nasmejan kimal z glavo ter puhal velike oblake dima iz svoje pipe. Mereyntje se je udobno naslonil ob jambor in gledal ob velikem, gladkem jadrju proti modremu nebu, prisuševal mirnemu šumenju vode ob stenah čolna in jeznemu klototanju malih valov ob zapogo. Z enakomerno hitrostjo je drsel čoln dalje in Mereyntjejeve oči so

begale od jadra do temno svetlikajoče se vode za krmilom, za katerim se je vlekla tenka, nasukana črta z zračnimi mehurčki, ki jo je bilo videti na precejšnje razdaljo. To je bil gotovo gredeljni razor, je preudarjal, o katerem je toliko čital v knjigah o pomorskih potovanjih. Če je človek tako sedel, se mu je zdelo, kot da čoln miruje in se voda pod njim izmika. Čim dalje je človek gledal, tem bolj je bil o tem prepričan. Toda ako je človek potem uprl oči proti bregu, je videl, da je pa vendarle čoln drsel po vodni gladini, dočim je voda mirovala. Mereyntjeju se je zdelo to nepopisno lepo. To je bila čisto drugačna voznja kot z nerodnim Vrčevim ribiškim čolnom. Človek si je v resnici mogel domisljati, da je bil na ladji, na poti v daljne dežele, daleč preko morja. Zaprl je oči in občutil drsenje čolna po vodni gladini kot sladko omamo. Človek se je počutil naravnost nebesko in si ni želel ničesar drugega več. Morda se je bilo mogoče tudi v nebesih voziti na takšni jadrnici po nebesni modrini od enega konca do drugega. V nebesih bo pač vedno poletje in počitnice ... In ako je res, kar je trdil Flirefleter, da ni pekla, potem bo človek tamkaj našel vse ljudi, ki jih je kdaj ljubil, ko je živel na zemlji; kako prijatelje in moralo biti tam zgornaj. Smehljaj se je in Flirefleter, ki je to opazil, je vprašal:

»Na kaj pa misliš, Mereyntje?«

Mereyntje je odprl oči in takoj odgovoril:

»Na nebesa!«

»A takoj!« je rekel Flirefleter presenečen, »potem pa le zonet mirno zapri oči in razmišljaj naprej.«

Toda Mereyntje jih je le še bolj na široko odprl, kajti pravkar je privozil mimo velik jadrnjak, z

dvema daleč narazen stoječima jamboroma in ogromnim belo se svetlikajočim jadrnom. Na steni ladje v bližini mornarskih spalnic pod krovom, je stalo napisano z rdečimi črkami na zelenem polju: »Johana, Ternanzen«. To je bila gotovo ladja iz kakšne daljne dežele. Nek star pomorščak, razmršenih, sivih las in s komično, čopiču podobno brado, je stal gologlav pri krmilu in dostojanstveno pozdravljal, mahaje z roko. Flirefleter je odgovoril na enak način in tudi Mereyntje je boječe mahal s svojo čepico. Nenadoma je pomolil majhen špic, ki je imel glavo kot hudček, svoj gobček čez rob na spodnji palubi in začel bevskati; kot obleden se je podil sem ter tje in zdaj tu zdaj tam pokazal svojo jezno glavo, s črno svellimi očmi in belimi zobmi ter predrznim, rdečim smrčkom. Flirefleter je jezno ščuval:

»Ks, ks, ks!«

Sedaj je pomorščakov pes pobesnel, skočil je na gornjo palubo, se ves divji vrtel v krogu kot, da se lovi za svoj rep in je bevskal tako srdito, da je naposled od lajanja že čisto onemogel. Mereyntje se je smejal, da so mu solze tekale po licih in celo strogi pomorščak pri krmilu se ni mogel vzdržati smehljaja. Toda skoro je minulo. Jadrnjak je zdrsel v smeri proti zapornici, kjer se je struga reke razširila. Flirefleter in Mereyntje sta gledala za njim in oba mislila na veliko lužo tam zunaj in na veliko ladjo, ki bo plula daleč, dalje kot sega horizont, kdo ve kako daleč, k drugim ljudem in v druge kraje. Flirefleter je globoko vzdihnil in Mereyntjeja se je zopet polastil neznan nemir, kakor že enkrat, ko je v družbi z Vrčem prvič videl neko ladjo, ki je plula v neznane daljave.

Iz naših krajev

CELJE

Članstvo strokovnih organizacij se preizkusi takrat, ko je organizacija navezana edino na lastno moč in poštrevnost. V Celju se šopirijo nekateri strokovničarji kako raste njihova organizacija. Bodočnost bo pokazala, ako ta strokovna organizacija uspeva. Radovedni smo, koliko bo ostalo njihovega zavednega članstva. Delavstvo ve, katere so njegove organizacije. Dokler teh ne bo, bo zavedno delavstvo vztrajalo pri svoji zahtevi po njih.

Gozdni požari. Opozorjamo na razglas, ki je objavljen na vseh uradnih deskah mestnega poglavarstva. Posebno izletniki naj se držijo navodil o preprečenju gozdnih požarov.

Vse bivše funkcionarje strokovnih organizacij vabimo na sejo, ki se bo vršila v soboto 29. marca ob 19. uri v »Delavski zbornici«. Dnevni red je zelo važen.

TRBOVLJE

Proračunska seja občinskega odbora se je vršila v petek, dne 21. t. m. v sejni dvorani »Občinskega doma«. Proračun izkazuje 4.046.700 din izdatkov in ravno toliko dohodkov.

Izdatki v posameznih poglavjih proračuna so se zvišali in sicer: Za socialno skrbstvo bo v bodočih devetih mesecih izdano 811.000 din, dočim je bilo lani samo 582.900 din. Kredit iz te postavke se bo porabil predvsem za podpore ubožcem, mladinski kuhinji, brezposelnim, svojcem, katerih redniki so v vojaški službi in za zaščito otrok. Za ljudsko zdravje se bo izdalo 145.000 din ali za okroglo 4000 din več kot eno leto poprej. — Za gradnjo občinskih cest in popravilo mostov, napeljava vodovoda s Sv. Planine, za napeljava električnega toka pri Sv. Marku in napravo zaklonske je predvideno 504.400 din proti din 307.500 lani. — Za kmetijstvo, živinorejo, čebelarstvo, zatiranje sadnih škodljivcev, se bo izdalo 53.000 din proti 4900 din eno leto poprej. — Občina si obeta te-le dohodke: od 110 odst. določke na neposredne davke 2 milijona din, od trošarine na vino (din 1 za liter) 361.000 din, od trošarine na vinski mošt (din 1 za liter) 31.000 din, od trošarine na pivo (din 1 za liter) 29.000 din, od trošarine na alkohol, spirit in žganje 29.000 din, od trošarine na likerije 24.000 din, od trošarine na mineralno vodo 5000 din, na meso, slanino in mast, ki se uvozi (din 1 za kg) 31.000 din, od uvožene obutve 13.000 din. Občinske takse so proračunane s tržnimo vred, ki sama znaša 7500 din na okrog 12.500 din. — Skupni dohodki trošarin in taks so proračunani na 25 milijona din. Ostanek izdatkov bo pokrila občina z dohodki najemnine za tržne lope 5000 din, zakupnine lova 2000 din, občinskega gospodarstva 43.000 din, vodovoda 60.000 din, klavnice 227.000 din, pogrebne zavoda din 108.000, konališča 16.000 din in tovarneza avtomobila 19.000 din. Razni dohodki so predvideni na 36.000 din.

Izdatki v korist ubožnih delavcev, kmetov in obrtnikov 1.500.000 din. Kljub temu pa se občinske določke na neposredne davke niso zvišale.

Proračun je bil soglasno sprejet, kar je treba še posebej poudariti.

Nekateri list je zadnjič napadel našo občinsko upravo, češ, da ne skrbi dovolj za prehrano prebivalstva. Kaj nai reče človek na to? Z ignoranci se je težko prerečati. Prvič je s preskrbo prehrane poverjen poseben odbor, drugi pa more ta odbor nabaviti hrane toliko, kolikor ima sredstev in tudi samo toliko kolikor jo dobi od »Prevoda«. Kruhnihih nakaznic pa prehranjevalni odbor ne izdaja.

Koncert priredi »Delavska godba« v nedeljo, dne 30. t. m. ob 7. uri zvečer v dvorani »Delavskega doma« pod vodstvom kapelnika g. Toneta Hudarina. Na sporedu so odlični domači kakor tudi tuji komponisti in sicer: dr. Čerin, Jenko, Zajc, Čajkovski, Delibes, Friedmann i. dr. Delavstvo, kakor tudi drugo koncertno občinstvo bo gotovo, kakor vedno, številno posetilo to prireditvev in s tem podprlo kulturna prizadevanja delavcev godbenikov. — Družnost!

Občni zbor »Društva za varstvo otrok in mladinsko skrb v Trbovljah« bo v nedeljo, dne 30. marca ob 15. uri v gospodinjstvi šoli na Vodah. — Ako bi zaradi piclega števila udeležencev občni zbor ne bil sklepčen ob določeni uri, se bo vršil pol ure pozneje drugi občni zbor z istim dnevnim redom, ki je sklepčen po § 13. društvenih pravil pri vsakem številu navzočih. — Društvo za varstvo otrok in mladinsko skrb v Trbovljah.

ZAGORJE OB SAVI

Delavsko kulturno društvo »Naprej« priredi v nedeljo, dne 30. marca t. l. ob 6. uri zvečer v dvorani »Delavskega doma« na Lokah

II. prosvetni večer.

Spored: Godba, petje, deklamacije in enodejanka »Fest fante«. Vstopnina 6, 5, in 4 din. Predprodaja vstopnic v prodajalni Konzumnega društva »Posavje« v Zagorju. — **Drugo nedeljo** 6. aprila se bodo naši igralci predstavili v igri »Zakonske zmešnjave«, ki bo tudi v dvorani na Lokah. Zato že sedaj opozorjamo vse delavstvo in ostalo občinstvo na predprodajo vstopnic, ki se bodo prodajale v trgovini Konzumnega društva »Posavje« v Zagorju in na Lokah. — Na obe prireditvi vabimo vse delavstvo in ostalo naklonjeno občinstvo, da nas posetijo in s tem gnotno podprejo. Pridite vsi, da se razvedrite za par uric. V nedeljo 30. marca in 6. aprila vsi na Loke v »Delavski dom«. Na svidenje! — Družnost!

MARIBOR

Predstojništvo mestne policije poziva občinstvo v interesu splošnega reda in mira, da preneha z nadaljnjimi manifestacijami ter se posveti svojemu vsakdanjemu delu. S tem bo najboljše pokazalo svojo udanost Nj. Vel. Kralju Petru II. in domovini. Obenem se prebivalstvo opozarja, da se po 21. uri ne zadržuje brez tehtnih razlogov po ulicah. Policijska ura za vse gostinske obrate je določena do daljnega ob 20. uri.

Slavnostna seja mestnega sveta mariborske občine se bo vršila danes v petek, dne 28. marca t. l. ob 17.30 uri v mestni posvetovalnici. Po slavnostni seji se bo vršila V. redna seja mestnega sveta.

Ali bodo res porabili staro magdalensko šolsko poslopje za šolski pouk? V starem šolskem poslopiju ob magdalenski cerkvi se sedaj vrši pouk za duševno zaostale otroke, čeprav so starši teh otrok že večkrat izrazili željo, da naj bi se tudi ta pomožna šola premestila kam drugam. Poslopje namreč ni primerno za šolski pouk, tako iz higijskih, kakor tudi iz praktičnih razlogov. Ze pred leti je posebna komisija ugotovila, da ti prostori niso za šolo, ker je poslopje staro in polno raznih bakterij. Ko je bila zgrajena nova moderna magdalenska šola, je bil v stari magdalenski šoli res ukinjten šolski pouk in otroci so prišli iz sedanjih slabih šolskih lokalov v res lepo in moderno šolsko poslopje. Sedaj pa se je raznesla vest, da nameravajo zaradi pomanjkanja učiteljev združiti nekaj oddelkov šole na Ruški cesti in najbrž tudi na Magdalenski šoli in jih namestiti v tem starem poslopiju. Ta vest je sicer malo verjetna, povzročila pa je silno zaprepačenje med prizadetimi roditelji, zato bi bilo prav, da šolska oblast pojasni, v koliko so te vesti resnične? Če je začel kdo te vesti zlonamerno širiti, je vredno tako postopanje vsega obsojanja: če se pa res namerava to izvesti, pa je še bolj potrebno, da so starši in roditelji praročasno poučeni, da bodo lahko ukrenili potrebno, da se to onemogoči v korist zdravju otrok in učiteljev. — Pripominjamo še, da stoji to šolsko poslopje tik poleg tukašnje splošne bolnišnice in bi že zaradi tega morala sanitetna oblast preprečiti vsakršen pouk na tej stari šoli.

Nekateri tovarnarji so se naveličali protežirancev. Ponovno smo že poročali, da so nekateri mariborski tovarnarji zadnje čase sprejemali delavce le s priporočilom. Izkazalo pa se je, da ti »protežiranci« niso baš najbolj delavoljni ljudje in so se vsled tega v tovarnah obnašali bolj po domače, kar je seveda vzbujalo silno nezadovoljstvo prizadetih tovarnarjev. — Kakor nam poročajo, je sedaj neka tekstilna tovarna, kjer so doslej sprejemali izključno le protežirance, začela zopet sprejemati tudi druge delavce in gleda sedaj predvsem le na kvalifikacijo. To je vsekakor dober nauk, tako za delavce, kakor tudi za gospode podjetnike. Podučna pa je ta zadeva za vse, ki se zanimajo za javna in socialno politična vprašanja v našem obmejnem mestu.

Nov Hutterjev blok bo gotovo najmodernejša zgradba v našem mestu. V stanovanjih ne bo nobenega štedilnika, niti plina. Kuhalo se bo samo na elektriko. V vsej zgradbi bo centralna kurjava in iz osrednje kotlarne bodo stanovanja dobivala poleti in pozimi toplo vodo. Na dvorišču bloka bodo zgradili nad 40 m dolgo in več metrov široko poslopje, v katerem bo kotlarina in 9 metrov globoko v zemlji tudi parna turbina, ki bo gnała dinamo, kateri bo proizvajal elektriko za ves blok. Ta velika zgradba bo torej docela neodvisna od falske elektrike. Razen tega bo v bloku nameščena velika pralnica in moderna sušilnica za perilo na segreti zrak. Standavanja v tem bloku bodo nudila stanovalcem velike udobnosti, kakršnih nimajo najemniki v nobeni stanovanjski zgradbi v našem mestu in ako bodo stanovanja tudi temu primerne poceni, bo to še ena privlačnost več.

Kostanje podirajo na severni strani Razlagove ulice pred novim Hutterjevim blokom, ki bo na ta način prišel boljše do veljave in bodo nova stanovanja imela več sonca. Nadomestili jih bodo z mladimi, manj košatimi drevesci. Ob tej priliki bi opozorili na vrzeli v mladem drevoredu v ostali Razlagovi ulici, kjer so zaradi vrtiljaka ob priliki Mariborskega tedna čisto po nepotrebnem odstranili troje drevesc, kar zelo kazi celotno sliko drevoreda. Ker ni verjetno, da bi se Mariborski teden še kdaj vršil na starem mestu, naj bi se manjkajoča drevesca nadomestilo z novimi.

Mestni preskrbovalni urad razglša: Opozarjajo se vsi gg. trgovci in peki, da je zadnji dan za oddajo marčnih odrezkov 1. april t. l. in bo urad brezpogojno odklanjal sprejem od-

rezkov, ki bi bili predloženi po gornjem terminu. Nadalje opozarja preskrbovalni urad, da odpade 1. aprila oddaja moke.

Občni zbor delavskega društva »Detojuba« se bo vršil v soboto, dne 29. marca t. l. s pričetkom ob pol 20. uri v društvenem lokalu na Ruški cesti št. 7 (vhod iz dvorišča). Vabimo vse člane in prijatelje društva, da se občnega zbora v čim večjem številu udeležijo. — Odbor.

»Vzajemnost« Maribor sklicuje svoj redni letni občni zbor, kateri se bo vršil v društvenih prostorih v Frankopanovi ulici št. 1 v ponedeljek, dne 31. marca t. l. z začetkom ob pol 20. uri z dnevnim redom: 1. Poročilo odbora (predsednika, tajnika, blagajnika in kontrole); 2. bodoče naloge in delo na kulturnem področju; 3. volitev novega odbora in nadzorstva; 4. razno. Za člane in članice je navzočnost obvezna. Vse spduge in sodruzičce, ki jim je do napredka kulturnega dela med delavstvom, vabimo, da se tega občnega zbora udeleže ter nam dajo nasvete za bodoče delo, za kar jim bomo hvaležni. — Odbor.

Tednik »Nedelja« odklanja znanstvena predavanja. Pod naslovom »Dr. Marinova izvajanja spet odklanjamo«, je priobčil tednik »Nedelja« daljšo kritiko o predavanju zdravnika dr. Marina na materinskem tečaju, ki ga je priredilo tukašnje »Žensko društvo«. Dr. Marin je namreč govoril o Knaus-Oginovem razkritju, vsled česar so baje bile krščansko misleče poslušalke nad predavanjem ogorčene. »Nedelja« navaja dalje, da je knjiga o Knaus-Oginovih razkritjih cerkveno prepovedana (kdor jo čita zapade cerkvenemu izobčenju). Ljudje, ki priporočajo in tudi razlagajo »Knaus-Oginova razkritja«, so grobokopi naroda in države. »Nedelja« dalje priporoča »Ženskemu društvu«, naj v bodoče podobnih predavanj ne daje na spored, ker žalijo verski in državljanski čut, h koncu pa odločno zahteva, da oblast prepove knjige, predavanja in druga propagandna sredstva, ki govorijo o načinih preprečevanja spočetja in rojstev. — Tako se je torej tednik »Nedelja« razkorčil proti znanstvenemu predavanju oziroma razkritju, ki ga je doslej toleriral cerkev in priznavala veda. Človek se nehote vpraša, čemu toliko razburjenja, saj s tem, da se pojasni ta razkritja, še ni rečeno, da naj se jih vsak tudi s pridom posluži. Znanosti pa se vendar ne da spraviti s sveta. —

Združenje pekovskih mojstrov je imelo te dni svoj redni občni zbor, na katerem so zborovalci razpravljali o težavah v pekovski obrti z ozirom na pomanjkanje moke. Združenje pekovskih mojstrov v Mariboru šteje 111 članov, ki zaposlujejo 149 pomočnikov ter 68 vajencev.

Usoden karambol. V bližini Slovenske Bistrice sta trčila motociklist Anton Kopshe in Leopold Arbeiter, ki je kolezaril. Arbeiter si je štirikrat zlomil nogo in zdrobil čeljust, Kopshe pa je pri karambolu dobil poškodbo na nogi. Oba poškodovanca sta morala iskati zdravniške pomoči v tukašnji bolnišnici.

Akoholik z nožem ranil svojo ženo. — V tukašnje splošno bolnišnico so pred dnevi pripeljali posestnico Marijo Horvatovo od Sv. Marka, kateri je pijani mož prizadejal občutne poškodbe z nožem.

Tatvina živil. Kakor poroča »Večernik«, je te dni nekdo ukradel Edvardu Šuhu iz Ferkove ulice 9, kar celo zalogo živil, ki se je nahajala v kleti in sicer: 30 kg bele moke, 15 kg sladkorja, 2 kg kave, 4 kg riža in pol kg kakaoa. Tat je bil gotovo vesel svojega bogatega plena in bo za precej časa založen z dobrinami, ki jih v trgovini domala ni mogoče več nabaviti, če ni na razpolago dovolj sredstev.

Vojno skladišče sprejema oves v zameno za koruzo in to 1 kg ovsu za 1 kg koruze. Zamena se vrši vsak delavnik od 8. do 12. ure v intendantskem skladišču v Mariboru, Ob železnici št. 16.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičencem svojim vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega raonskega zdravnika v nedeljo, dne 30. marca t. l. g. dr. Stopar Ludovik. Studenci, Kralja Petra cesta št. 39.

Ljudska univerza. Danes v petek 28. t. m. bo predaval prof. Branko Rudolf o temi: »Ali je umetnost zrcalo zgodovine«. Skioptične slike. — Ljudska univerza obvešča svoje člane in prijatelje, da bo društveni igkasant g. Nikolaj Bežjak pobiral te dni članarino za preteklo poslovno leto. Odbor Ljudske univerze prosi, da bi se tudi tokrat člani in podporniki odzvali z dobrovoljnimi prispevki.

Narodno gledališče. Petek. 28. marca: zaprto. Sobota, 29. marca ob 20. uri: »Dorothea Angermann«. Premiera. Red A.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Občni zbor »Pogrebnekega društva« Pobrežje se bo vršil v nedeljo, dne 30. t. m. z začetkom ob 9. uri dopoldne v kino dvorani. Vabljeni vsi člani. — Odbor.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Predavanja s. dr. Reismana o Madžarski bo priredila podružnica delavskega kulturnega društva »Vzajemnost« v Senovem v nedeljo, dne 6. aprila dopoldne v rudniški restavraciji na Senovem. — Vabimo delavstvo, da se predavanja udeleži in da že sedaj vsi agitirate za čim večjo udeležbo, ker predavatelja s. dr. Reismana že dolgo ni bilo med nami in bo njegovo poročilo o sedenjanju življenju Madžarov v njihovi prestolnici, milijonskem mestu Budimpešti gotovo vsakogar zelo zanimalo.

POSLEDNJE VESTI

Angleško vojno poročilo: Dne 27. t. m. smo zasledovali italijansko vojsko, ki se umika iz Kerena. Pred umikom so Italijani izvršili 12 protinapadov. V teh bojih je bila udeležena italijanska vojska 60.000 mož, 1500 Italijanov je bilo ujetih. Del angleške vojske je krenil proti Asmari. Na Keren je bilo zadnje dni vrženih 120.000 kg bomb. — V zapadni Abesiniji so angleške čete zavzele Gambelo in prišle do pogorja, ki loči ta kraj od Addis Abebe. — Kanadska vojna mornarica je zajela dva danska parnika.

Nemško vojno poročilo: V noči na 28. t. m. so angleška letala napadla zahodno Nemčijo. Bombe so porušile nekaj hiš.

Prcti židom v Romuniji. Židje morajo oddati državi vse svoje nepremično imetje. Izvzeti so nad 30 let krščeni židje, nadalje tisti, ki so zaslužni za državo, odlikovani v vojni in svoji v vojni padli židov.

Bolivajska vlada je odvzela koncesijo za izrabljanje petrolejskih vrelcev družbi Standard Oil.

Unska proga še letos ne bo gotova. Gradi se v treh odsekih in bo stala 450 milijonov dinarjev.

IZ ČEŠKE

Očitki zaradi dr. Beneševih groženj. PZD javlja v čeških listih iz Prage: »Tudi v Londonu vedo, da je zgubila propaganda češke emigracije v zadnjih mesecih vpliv na češki narod v domovini. Takozvana šepetalna propaganda se je s svojimi prorokovanji tolikokrat blamirala, da se je tudi najpreprostejši in naivnejši češki človek polagoma prepričal, da se tem političnim šarlatanom ne sme verjeti. Propagandni flageolet češke emigracije je že zelo izigran. Zaradi tega zadnji čas londonski radio grozi Čehom v domovini, kateri so za sodelovanje in sporazum z nemškim narodom. Samo ob sebi umljivo smatra neki emigrant v londonskih govorih, da bodo nekega dne emigranti slavili zmagošlavni povratek v Prago. Takrat bodo vsi češki ljudje, ki se sedaj odmikajo od Beneša in njegove zločinske politike, neusmiljeno obsojeni in kaznovani. Vsak Čeh bo moral položiti račun o svojih dejanjih iz tega časa in sodišče bo baje neobičajno strogo. Zato se mora baje vsak Čeh tako obnašati, da ne bo prišel pred to sodišče.«

Zgodovinske zmotne. Samo s samokritiko, spoznanjem napak in zmot si bomo lahko na jasnem, kako bomo z napakami in zmotami zmogli novo zgodovinsko usmeritev naroda in sicer pravilneje usmeritev. (Češke Slovo.)

Še nikdar toliko knjig. »Nikdar se ni izšlo toliko čeških knjig, kakor sedaj in nikoli niso imela gledališča, koncerti in umetniške razstave tako velik obisk, kakor dandanes. To je gotovo razveseljiv pojav, a ima svoje senčne strani. Marsikaj, kar delamo danes na kulturnem področju, diši zelo po konjunkturi.« — Narodni Noviny.

Smetana in Dvořak v praškem gledališču. Češki listi objavljajo pregled opernih predstav češkega »Narednega gledališča« v Pragi za preteklo leto. Sezona je bila v okvirju domače umetnosti. Posebno ljubezen je gledališče izkazalo češkemu vleduhu Smetani, čigar opero »Prodano nevesto« so igrali tekom zadnjih dveh let, ko Češka ni več samostojna, nič manje kot 100 krat. Višek slavnosti je doživela v tem času 1500ta predstava »Prodane neveste«, ki je tako draga vsakemu češkemu srcu. Pa tudi druge Smetanove opere so morale zopet in zopet na oder v lanskem letu, »Poljub« 13 krat in je s tem doživela ta opera 500to predstavo v praškem gledališču. »Dve vdovi« 11 krat, »Tajnost« 9 krat. Drugi največji češki glasbeni umetnik Antonin Dvořak, je razveseljeval praško gledališko publiko z opero »Rusalka« 13 krat, z »Vraždo in kačo« 13 krat in ravno tako z opero »Jakobin«. Nadalje so še igrali od čeških skladateljev Foersterjevo opero »Evo« 6 krat, Janáčkovo »Katjo Kabanovo« in »Laska p'ese«, Jaroslava Křičkovo »Kralj Laura«, Kovačovičovo »Pasieglavec«, Bloudkovo »V sludencu« in v »Začasnem gledališču« Malatovo komično opero »Veseli ogledki«. Gledališče se je nadalje udeležilo z 8 večeri »Češkega glasbenege ma'nika«.

Italijanski kulturni zavod je priredil v Pragi v »Španski dvorani« praškega gradu koncert nemškega »Filharmoničnega orkestra« v korist »Nemškega Rdečega križa«.

Zločin ob zatamniti. Izjemno sodišče nemškega dežnega sodišča v Pragi je obsodilo nekega Rudolfa Kubilo iz Prage na 5 let ječe zaradi hudodelstva ropa, ker je zvečer, ob zatamniti, v starem mestu ugrabil neki ženski rečno torbico z manjšim zneskom. Zločinec je bil že čez 20 minut aretiran.

V 14 dneh 806 ovdab. Organi nadzorstva cen so izvršili v času od 23. februarja do 9. marca 10.427 pregledov v raznih podjetjih in na treh. Nato so p'edali 806 kazenskih ovdab zaradi neoznačenih cen, draženja živine in mesa, mleka, namennin, sadja, premođa, tekstilij, koričenja zalog, ponarejanja živil in pijač, veržne trgovine, manipulacij, prodaje brez računov, nedovoljenega načina kupovanja in prodaje živine. Razen tega so organi naložili takoj na licu mesta kazni na bloke za 139.970 kron, večinoma, ker niso bile označene cene.

Kazen 25.000 kron je naložil okrajni urad v Prostějovu Juliu Hublu, prokuristu tvrde J. Malenda, ker je prištel k veleprodajni ceni tekstilnega blaga še pol odst. prometne d'avka. — Deželni urad v Brnu pa je obsodil mesarje Jaroslava Kaloba v Prostějovu zaradi manipulacij pri nakupu živine na 10.000 kron. Obe sodbi sta bili kot odlašsa objavljeni v praških dnevnikih na stroške obsojenih.

Iz Slovaške

Slovaška v novi red. DNB. Po izkazu židovske centrale živi na Slovaškem 38.881 židov. Od 2658 slovaških občin pa so našli je 1223 občin, iz katerih so odstranili žide. Ne navajajo pa kam so se ti židi izselili.

PTUJ

Smrt blage žene in dobre matere. Pri Sv. Urbanu je umrla v 63. letu ga. Marija Potrč, mati obeh daleč na okrog poznanih zdravnikov Jožeta in Otmarja. Zelo številna udeležba pri pogrebu pričra o priljubljenosti umrle. Naj ji bo lahka zemlja, preostalih naše iskreno sožalje.

Cene mesu. Goveje meso I. vrste se prodaja po din 16 do 18, II. vrste po din 14 do 16, telečje meso po din 14 do 18, brez kosti po din 22 do 24, svinjsko meso po din 20 do 24, slanina po din 27. V trgovinah kljub visokim cenam primanjkuje bele moke, ržene moke in tudi mila. ac—

Širite naš list!

Boji v Afriki so ponekod zelo srditi

Italijansko vojno poročilo

Libija: Dne 24. marca so nemški motorizirani oddelki zasedli el Aghelo. — Italijanska in nemška letala so obstreljevala sovražnika. Sovražnik pa je v noči na 25. t. m. napadel Tripolis.

Sredozemsko morje: Dne 25. t. m. so naša lovska letala napadla angleško oporišče na otoku Kreti in uničila eno angleško letalo.

Angleška letala so napadla Dodekanez in ranila z bombami nekaj ljudi.

Eritreja: Pri Kerenu postajajo boji vedno bolj srditi. Na obeh straneh so ogromne izgube.

Dne 26. marca se je nadaljevala srđita bitka za Keren. Odpor naših čet je odločen. Naša letala so zadržala akcijo sovražnega letalstva in 3 sovražna letala sestrelila, eno naše pa se ni vrnilo.

Abesinija: Dne 25. marca smo zapadno od Arose zavrtili sovražnika, ki je hotel prekoračiti reko Dabus v pokrajini Gala Sidam v zapadni Abesiniji.

Dne 26. t. m. so naša letala pri Hararju poškodovala sovražne tanke in motorna vozila.

Dne 25. t. m. smo sestrelili eno sovražno letalo in več poškodovali.

Angleško vojno poročilo

Libija: Dne 25. marca so se angleške izvidnice umaknile iz el Aghela, 150 km južno od Bengazija, nakar je mesto zasedel manjši sovražni oddelek.

Eritreja: Dne 25. marca so naše čete osvojile nadaljnje pozicije, ki varujejo Keren. Protinapade smo odbili. Ujetih je bilo mnogo Italijanov in zajetega precej vojnega materijala.

Abesinija: Dne 25. marca so se nadaljevale uspešne operacije na vsem področju. Abesinska vojska je presekala cesto med Gonadrom in Asmaro v Eritreji ter zavzela dve utrdbi ob jezeru Takace. — Južnoafriška vojska, ki je prodrla čez Džidžigi in Marda prelaz, se nahaja 23 km od Hararja. Priča-

kuje se, da bo prišlo pred Hararjem do bitke. Italijani imajo zbranih na tem področju okrog 15.000 mož.

Kljub živahni letalski akciji na vseh afriških bojiščih angleška letala dne 25. t. m. niso imela izgub.

Keren v Eritreji in Harar v Abesiniji zavzeta

Dne 26. marca so angleške čete pri napadih na Keren zajele štab neke italijanske brigade. — Dne 27. marca popoldne je bila bitka za Keren po dveh mesecih bojov končana in Keren zavzet.

Dne 27. t. m. so južnoafriške čete in Abesinci zavzeli drugo glavno mesto Abesinije Harar. — Prodiranje na jugu Abesinije se po zavzetju Neghelijsa nadaljuje.

Bliskovito ofenzivo

Italije in Nemčije v Afriki napovedujejo iz Curiha. Trdijo, da je general Italo Garibaldi mož, ki bo to ofenzivo izvedel, najbrž v Libiji, kamor je zadnje čase dospelo zelo veliko nemškega vojaštva, motoriziranih čet in vojnega materijala.

Kot »državno politično vreden film« je bil označen izdelek nemškega režiserja K. Ritterja iz ateljeja »Ufa« »Ueber alles in der Welt«, v katerem slika vračanje Nemcev v raj iz inozemstva po izbruhu vojne.

KRANJ

Dežurna služba zdravnikov OUZD bo v aprilu razdeljena sledeče: 6. dr. Pance Pavel, 13. dr. Vrtnjak Vinko, 14. dr. Bežič Josip, 20. dr. Bežek Josip, 27. dr. Herfort Joža. Zavarovance OUZD opozarjamo, naj iščejo zdravniško pomoč ob nedeljah in praznikih pri dežurnemu zdravniku samo v neodložljivih primerih.

SLOVENSKA BISTRICA

Zahvala. Podpisani se najlepše zahvaljujem vodstvu tovarne Zugmajer & Gruber v Zgor. Bistrici in tam zaposlenemu uradniku in celokupnemu delavstvu za izdatno gmotno pomoč, ki sem jo prejel ob priliki moje dolgotrajne bolezni. — Jesenek Miha, sedaj v bolnišnici.

KULTURNI PREGLED

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Prešernova proslava

Francje Prešeren, največji slovenski pesnik, se je rodil pred 140. leti, torej v času, ko so bili Slovenci še narod kmetov in hlapcev, ko je Valentin Vodnik zaokrožil šele prve slovenske pesmice. Ob Prešernovi smrti v viharjem letu 1848. pa so se Slovenci že zavedali pravic, ki jih ima vsak, tudi najmanjši narod in so jih že krepko in odločno zahtevali. — Mnogo je k tej nagli narodni rasti s svojimi pesmimi pripomogel Prešeren, ki se je dvignil brez pomembnejšega prehodnika v vrsto največjih sodobnih evropskih pesnikov, kljub temu, da so ga tedanje tesne in ozke slovenske razmere vsestransko ovirale pri razmažu sil. Kot kmečki sin z Gorenjske je Prešeren okušal vse življenje revščino, a vendar se ni odvil od nje, ampak si je izbral svoboden poklic, advokaturu. Tu pa mu je stavila tendanja avstrijska javnost in oblast toliko ovir, da je umrl, razmeroma mlad, kakor je živel, »brez denarja«.

Da proslavi 140 letnico Prešernovega rojstva, je priredilo 18. marca mariborsko gledališče Prešernov večer, ki se je sicer precej zakasnil, saj bi se moral vršiti že decembra, a je bil zato izredno skrbno pripravljen. Skoro vse točke spreda so bile tako kvalitetno podane, da je imela vsa prireditelji elitni značaj. Po uvodnem govoru dr. I. Dornika so sledile recitacije najvažnejših Prešernovih pesmi, ki sta jih moštrosko podali ge. Kraljeva in Rasberjerjeva ter gg. I. Kovič in Nakrst. Spored so pozivljale pevške točke. Pesmi raznih skladateljev na Prešernova besedila sta skladno in ubrano zapela solista g. Igličeva in g. Pugelji, ki sta žela mnogo zasluženega odobravanja. Ugodno se je tudi uveljavil mariborski vokalni kvintet, ki ga sestavljajo priznani mariborski solisti in je zato nudil lep glasbeni užitek. Le oblika sestava se ne zdi posrečena; bolj bi odgovarjal kvartet, ker bi zadoščal eden drugi basist za glasovno ravnotežje. Posrečeni večer je zaključil pevski zbor mariborske Glasbene Matice z dvema fino izvedenima pevskima točkama. — S.

Lutkovni oder Gledališkega mladega rodu v Mariboru

Gledališče mladega rodu, ki ima namen uprizorjati umetniško, vzgojno in narodno vredna dramska dela za mladino ter z njo vzgojno vplivati, je letos molo zaradi izrednih začetkom sezone je razdelilo svoje delo: imelo je namen, uprizorjati gledališke igre za višjo starostno stopnjo, za nižjo starostno stopnjo pa je ustanovilo svoj lutkovni oder.

Za višjo stopnjo je pripravilo prvo izvedbo igre Milene Mohoričeve »Črtova rešitev«. Zaradi nenadnega odhoda glavnih igralcev iz Maribora, pa je bilo treba že nastudirano igro odstaviti na poznejši čas.

Za nižjo stopnjo pa je Gledališče mladega rodu ustanovilo lutkovni oder z ročnimi lutkami, ki je v glavnem namenjen gostovanjem. Glavni junak tega odra je slovenski šaljivec Pavliha, s katerim skuša GMR ustvariti lik veselega, neustrašnega in dobrosrčnega našega človeka, ki idejno vodi vsako igro.

Ker je čutili veliko pomanjkanje dobrih lutkovnih iger, hoče GMR oskrbeti tudi te in igra svoje besedilo, ki ga najprej mladino-slovno preizkuša pred deco raznih okolij. Na ta način skuša dobiti res primerne lutkovne igre, ki jih bo dalo potem na razpolago vsem tovrstnim odrom.

Posebnost teh predstav je v tem, da otroci ne gledajo samo predstav, ampak da pri njej aktivno sodelujejo. S tem pa, da otrok sam pri igri presoja, izreka sodbe, pomaga onemu, ki je v stiski itd., zapuša predstava globlje in trajnejše vtise ter s tem misel igre mlade igralce temeljiteje in prepričljivej zajame.

Lutkovni oder Gledališkega mladega rodu je začel delovati decembra 1940 in je priredil že več predstav v okolici Maribora in v podeželju. Med temi gostovanji imata poseben pomen predstavi v Št. Ilju v Slov. goricah, kjer je uspelo omogočiti obisk vsem otrokom brez ozira na gmotne razmere, kar je na vsaki meji posebno važno.

Na večkrat izraženo željo je Gledališče mladega rodu tudi v Mariboru priredilo predstavo svojega lutkovnega odra v nedeljo, dne 23. t. m. popoldne v mali dvorani Narodnega doma. — Na sporedu je bil uvodni prizor »Pavliha se predstavi«, potem lutkovna igra v treh dejanjih »Ukradeni prašiček« in končno improvizirana lutkovna igra v enem dejanju »Pavlihove živali«. Vse točke so bile kljub skromnim sredstvom skrbno pripravljene in dobro odigrane. Igrice, ki jih je napisal Emil Smasek, so v mladino-vzgojnem oziru dobro izbrane in sestavljene, razen morda v prvem nastopu, kjer bi se dalo najti kakor primernejše sredstvo za proizvajanje misli; tudi v drugi točki, zasliševanje Blažona po policajcu, s protokolom v roki, je sicer zelo duhovita satira na uradni birokratizem, ki pa je otroci najbrž niso razumeli. Tak drobiž je dovzeten za čisto preproste, svetlosončne efekte, za lepo in grdo, za dobro in zlo. Ves čas predstave je vladal v dvorani živahen živ-zav: otroci so glasno vzpodbujali Pavliho, sočustvovali z Meto, se rogali policajcu, se zgražali nad skopuštvo Blažona in se hudovali na razbojnika in cigana. Opaziti je bilo, da otroci do 10. l. lutkovne predstave resno sprejemajo, medtem ko je starejšim to le neke vrste hec in dobrodošla prilika za drendaj. — Starejši letniki, zlasti v mestu, so že zahtevnejši, hočejo pravih iger, ker jih je že kino razvadel. Za najmlajše je pa lutkovni oder še vedno imenitno vzgojno sredstvo. Za to predstavo je ga. Lea Smaskova oskrbela nove, stilno zelo učinkovite lutke. Nizka vstopnina, 1 do 2 din, je omogočila, da je bila dvorana natrpano polna. Gledališču mladega rodu želimo nadaljnega uspešnega razvoja.

Odločne besede romunskega diktatorja

ki je obenem uvedel kazen šibanja.

Ob prvem izplačilu podpor svojcem dne 21. januarja t. l. padlih vojakov je govoril general Antonescu, ki je rekel: »Niti jaz, niti romunski narod ni sprejel in nikdar ne bo sprejel kot dokončnega položaja, v katerem smo se znašli in pred katerim se moram tudi sam uklopiti. Nikdar ne bo miru v tem delu Evrope, niti resnične pravice na svetu, dokler romunski narod ne dobi ali si sam izposluje pravice. Pravica bo prišla, to

svečano izjavljam vsem vam, ki ste trpeli in doprinesli žrtve. Romunski narod zna spoštovati čast, prav tako pa tudi pričakuje, da njegovo čast spoštujejo drugi.«

Obenem je bila z ministrskim dekretom uvedena kazen šibanja nepokornih kaznjencev obeh spolov, ki se jim bo odmerilo po 5 do 15 udarcev z jermenom.

HAMLET

Sličica

V Ameriki se je tole zgodilo: Profesor je vprašal študenta pri maturi: »Kdo je napisal Hamleta?«

»Jaz ne,« je naglo odgovoril študent. Zvečer je bil profesor v gosteh pri prijatelju. Pri tej priliki je povedal svoji sosedu na desni, kako čuden odgovor mu je dal študent na njegovo vprašanje.

»Pa ga res ni on napisal?« se je začudila dama.

Z grozo se je profesor obrnil k sosedu na levi in ji povedal vso historijo, ne da bi izpustil opazke svoje sosedu na desni.

»Torej ga je le on napisal?« je vprašala dama.

Po večerji je stopil profesor k domačici in ji zaupno povedal svoj doživljaj s Hamletom z vsemi vprašanji in odgovori. Gospa je bila že zaspala in je zehaje vprašala:

»Po tem takem se ne da dognati, ali ga je napisal ali ne?«

»Uhogi profesor se je naglo poslovil.

Domov se je vračal s starim prijateljem, bogatim trgovcem. Ni se mogel premagati, da mu ne bi povedal vse historije od začetka do konca. Kako mu je študent na vprašanje:

»Kdo je napisal Hamleta?« odgovoril: »Jaz ne!«

Kako se je njegova desna sosedka začudila: »Pa ga res ni on napisal?« in je dama na njegovi levi vzkliknila: »Torej ga je le on napisal?« in je naposled domačica rekla:

»Po tem takem se ne da dognati, ali ga je napisal ali ne...«

»Menda res ne,« je menil prijatelj.

(»Prosveta«).

Češka plesna godba je bila pred leti navezana še na tuje sklade. Pred 5. leti pa je bila ustanovljena godbena založba R. A. Dvorskega, ki poroča, da so se sklade domače plesne godbe tako pomnožile, da popolnoma zadoščajo Čehom in založba še izvažajo sklade v inozemstvo, kar predstavlja znatno aktivno poslatko češke inozemske trgovine.

Knjižnica dr. Avg. Reismana o delavskih zakonih:

Doiznosti in pravice v službi

se dobliva pri upravi »Delavske Politike, pri naših poverjenikih in po vseh knjigarnah.

Za delavce znižana cena din 3.—, po pošti din 3.50.

Uporabite ugodno priliko, dokler zaloga ne poide.

Delavski pravni svetovalec

Zarubljena mezda. Kolektivna pogodba. (Laško)

Vprašanje: Od nekega dolžnika inam prejeti večji znesek, katerega mi že par let dolguje. Zarubila sem mu plačo, a delodajalec je izjavil, da mu plačuje mesečno samo din 560, od katerih mora ostati uslužbencu čistih din 20 na dan. Drugič zopet je delodajalec izjavil, da plačuje temu dolžniku din 210 tedensko, torej din 900 mesečno. Zahtevala sem nato razliko za sebe, pa se je začel naenkrat delodajalec izmikati iz izgovorom, da zavezan dolžnik tudi njemu dolguje več tisoč dinarjev. V kraju obstoji tudi kolektivna pogodba, sklenjena z razpusčeno organizacijo. Ali je pogodba še v veljavi? Delodajalec pravi, da plačuje po tej pogodbi. Ali bi ga lahko tožila?

Odgovor: Ker pravite, da ste delodajalec že itak opominjali po odvetniku, je najbolje, da se držite njegovih informacij, ker on dobro pozna sodni akt in Vam bo torej lahko on na vse to najbolje svetoval. Delavcu mora ostati po novih predpisih pred rubežem prosta mezda dnevno din 30 in ne samo din 20. Mora pa vsak delodajalec plačevati vsaj minimalno mezdo in lahko Vi vsled tega delavcu zarubite vse, kar zasluži vsaj po minimalni mezdi nad din 30 na dan. Za manjši znesek se delavec niti ne more pogoditi v službi. Tista kolektivna po-

godba je še v veljavi, ker razpust marksističnih strokovnih organizacij vsled pritožbe še ni pravomočen. Pa tudi po kolektivni pogodbi so mezde veljavne le v toliko, če določajo vsaj minimalno mezdo. V tem okvirju torej lahko tožite delodajalca, pri katerem ste zarubili dolžnikovo mezdo. Če delodajalec za svojo terjatev napram Vašemu dolžniku ni zarubil mezde, ste Vi pred njim.

Pritožba zaradi brezposelne podpore (Litija)

Vprašanje: Zadnjič ste mi že dali nasvet zaradi prenizko izplačane brezposelne podpore. Po Vašem navodilu sem proizvedoval pri okrožnem uradu in pri tem dožgal, da je ležala krivdala pri Borzi dela. Ta mi je naknadno izplačala še din 220 v dveh obrokih potom občine. Pri občini sem na to izvedel, da so mi za nadalje napravili križ in ne dobim ničesar več. Inam pa prejeti še zaostanek din 220, ker mi je pripadala brezposelna podpora v znesku din 440. Svetujte mi, kako naj to izterjam od Borze dela?

Odgovor: Po šu 95 ministrske urelobe o preiskobanju nezaposlenih delavcev z dne 25. novembra 1937 odloča o priznanju pravice do podpore in o izplačilu pristojni šef uprave za posredovanje dela. Zahtevajte torej pri upravi za posredovanje dela odločbo, v kolikor Vam to podpora priznajo ali ne priznajo. Zoper to odločbo šefa uprave pa imate pritožbo na ravnateljstvo oziroma nadzorni odbor uprave, ki jo morate vložiti v 8 dneh od dne prejema odločbe.

ZVOČNI KINO POBREŽJE

29. in 30. marca

Tajanstveni robijaš

Mr. Moto - Peter Lorre

POZORI

Vsakovrstne rabljene stroje, orodje ter železne, litinske in druge kovinske predmete, cunje, papir, gumij in steklovino kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka

JUSTIN GUSTINČIČ

MARIBOR, Kneza Koclja ulica št. 14, telefon 21-30, ter podružnica vogal Ptujске in Tržaške ceste, telefon 24-94

Vojaki - rekruti!

Vse potrebščine dobite v trgovini

A. Franko, Maribor

Valvazorjevo 36, vogal Frankopanova 16

Ure, zlate in srebrne predmete

kupite najcenejše pri tvrdki

FISCHBACHER EDVARD

URARSTVO, Trbovlje II-27

Popravila se izvršujejo hitro in pocenill